

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	9
1. Az irányítástechnika alapfogalmai	11
1.1. Az irányítástechnika és az automatizálás kialakulása és fejlődése.....	11
1.2. Az irányítás fogalma	13
1.3. Irányítástechnikai jelek, hatáslánc, hatásvázlat	15
1.3.1. Irányítástechnikai jelek	15
1.3.2. Hatáslánc, hatásvázlat.....	17
1.4. Az irányítási rendszer szerkezeti részei.....	21
1.5. Az irányítás felosztása, a vezérlés és a szabályozás fogalma	22
1.5.1. A vezérlés fogalma	22
1.5.2. A szabályozás fogalma.....	23
1.5.3. Az automatizálás fogalma	26
1.6. Az irányítástechnika főbb területei.....	26
1.7. Az automatizálás szintjei, komplexsége és integráltsága.....	28
1.7.1. Az automatizálás szintjei	28
1.7.2. Az automatizálás komplexsége, integráltsága	30
2. A szabályozástechnika alapjai.....	32
2.1. Vizsgálati módszerek	32
2.2. A szabályozó rendszerek osztályozása.....	33
2.3. A szabályozó rendszerek szervei	37
2.4. A jelátviteli tagok csoportosítása	41
2.5. Jelátviteli tagok állandósult állapotbeli vizsgálata, dinamikus tulajdonságok	42
2.5.1. Statikus jelleggörbe	42
2.5.2. Átviteli tényező.....	43

2.5.3.	Jelátviteli tagok dinamikus tulajdonságai.....	44
3.	A vezérléstechnika alapjai	47
3.1.	A vezérléstechnika tárgya, felosztása	47
3.1.1.	A vezérléstechnika tárgya, fejlődési szakaszai.....	47
3.1.2.	A vezérlések felosztása	50
3.2.	Digitális jelek, számrendszerek	54
3.2.1.	Digitális jelek.....	54
3.2.2.	Információ, entrópia, redundancia	57
3.2.3.	Számrendszerek.....	59
3.2.4.	Kódolás, dekódolás.....	62
3.3.	Logikai függvények értelmezése és realizálása	64
3.3.1.	A logikai algebra alapfogalmai.....	64
3.3.2.	A logikai függvények értelmezése.....	66
3.3.3.	A logikai függvények leírásmódjai	70
3.3.4.	Logikai alapelemek.....	73
3.3.5.	A logikai függvények egyszerűsítése.....	80
4.	Pneumatika és elektropneumatika.....	88
4.1.	Pneumatikai alapfogalmak	88
4.1.2.	Irányítórendszer.....	93
4.1.3.	Egyenes vonalban mozgó dugattyú.....	106
4.1.4.	Egyszerű pneumatikus kapcsolatok	110
4.1.5.	Kétkezes indítások	116
4.1.6.	Egyhenger automatikus működtetése (4.29. ábra)	118
4.2.	Elektropneumatikai alapfogalmak	118
4.2.1.	Jelek.....	119
5.	Hidraulika	121
5.1.	Alkalmazása, előnyei, hátrányai.....	121
5.1.1.	A hidraulikus berendezés feladatai:	121
5.1.2.	A hidraulika csoportosítása:.....	122
5.1.3.	A hidraulika előnyei:	125
5.1.4.	A hidraulika hátrányai:.....	125

5.1.5. Az energia átalakulása hidraulikus berendezésben: (5.2. ábra).....	126
5.2. Hidraulikus berendezések alkotórészei: (5.3. ábra).....	127
5.2.1. Energiaellátó:	127
5.2.2. Munkafolyadék:	127
5.2.3. Szelepek:	127
5.2.4. Munkahengerek:	128
5.2.5. Motorok:.....	128
5.3. A hidraulika fizikai alapjai	128
5.3.1. Hidrosztatikus nyomás:.....	128
5.3.2. Külső erők által létrehozott nyomás	129
5.3.3. Nyomás, erő, felület, elmozdulás.....	130
5.3.4. Térfogatáram.....	132
5.3.5. Áramlásfajták	133
5.3.6. Az energia-megmaradás törvénye:.....	136
5.3.7. Súrlódás okozta energia vesztesége: (5.12. ábra).....	138
5.4. Hidraulikus szivattyúk és motorok.....	139
5.4.2. A hidraulikus szivattyúk csoportosítása.....	142
5.4.3. Külső fogazású fogaskerék-szivattyúk és motorok: (5.15. ábra).....	143
5.4.4. Belső fogazású fogaskerekes szivattyúk és motorok: (5.16. ábra).....	144
5.4.5. Csavarorsós szivattyúk: (5.17. ábra)	145
5.4.6. Egylökötű szárnylapátos szivattyú és motor (5.18.ábra):	146
5.4.7. Duplalökötű szárnylapátos szivattyúk: (5.19. ábra).....	146
5.4.8. Radiáldugattyús szivattyúk és motorok: (5.20. ábra).....	147
5.4.9. Axiáldugattyús szivattyú és motor: (5.21. ábra).....	149
5.5. Hidraulika hengerek.....	153
5.5.1. Feladata:.....	153
5.5.2. Csoportosításuk működésük szerint:	154
5.6. Szelepek	161
5.6.1. Zárószelepek.....	163
5.6.2. Útszelepek	163
5.6.3. Nyomásirányító szelepek	173

5.6.4. Áramlásirányító szelepek.....	174
6. PLC Programozás	179
6.1. Alapfogalmak.....	179
6.2. Programozási ismeretek	183
6.4. alapkapcsolások.....	190
7. CNC.....	226
7.1. NC vezérlések és jellegzetes alkalmazásaik	226
7.1.1. Mi az NC?.....	227
7.1.2. A számjegyvezérlés alapelve	228
7.2. Koordináta rendszerek.....	233
7.3. Vonatkoztatási pontok	236
7.4. A számvezérlésű gépek vezérlési rendszerei.....	237
7.5. CNC és DNC vezérlésű gépek	241
7.6. A programozás általános alapjai.....	244
7.6.1. Előkészítés.....	244
7.6.2. Programnyelv szerkezete	245
7.6.3. Technológiai információk.....	256